

**Plenul Curții Supreme de Justiție
a Republicii Moldova**

H O T Ă R Î R E

privind sesizarea Curții Constituționale
referitor la interpretarea art. 140 din Constituție

Obiectul sesizării

Interpretarea art. 140 alin. (1) din Constituție în următorul aspect:

“În cazul declarării neconstituționalității unor dispoziții legale de abrogare/modificare, prevederile legale, abrogate printr-o dispoziție constatată ca neconstituțională, continuă să fie active și să-și producă efectele până la operarea modificărilor de rigoare de către Parlament sau nu?”

Cadrul juridic relevant

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1. Statul Republica Moldova

„(...)

(3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.”

Articolul 134. Statutul

“(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(...)

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere

judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 140. Hotărârile Curții Constituționale

(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sânt definitive și nu pot fi atacate.

Argumentele sesizării

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați au fost declarate neconstituționale unele prevederi legale prin care s-au inclus noi condiții de stabilire a pensiilor pentru judecători, și anume, art. 32 al Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și art.46¹ al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, în redacția Legii nr. 56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Este de menționat că, urmare a amendamentelor operate prin Legea nr.56 din 9 iunie 2011, articolul 46¹ al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat prevedea că judecătorul care confirmă un stagiu de cotizare de 22 de ani începând cu 1 iulie 2011 ajungând până la 35 de ani în 2018, dintre care cel puțin 15 ani în funcție de judecător, are dreptul la pensie în proporție de 75% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale judecătorului în exercițiu în ultima funcție deținută.

Potrivit reglementărilor anterioare modificărilor operate prin Legea nr.56 din 9 iunie 2011, și anume, conform art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorilor, judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, dintre care 12 ani și 6 luni în funcție de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 procente față de salariu lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3 procente, dar în total nu mai mult de 80 de procente față de salariul lui mediu.

Prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 Curtea a constatat că prevederile art. 46¹ al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și art. 32 al Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redacția Legii nr.56 din 9 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative încalcă prevederile articolelor 6, 116 și 121 din Constituție.

Reieșind din obligativitatea Hotărârii pronunțate, Guvernul prin Hotărârea nr. 386 din 8 iunie 2012 a aprobat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prin proiect menționat s-a propus excluderea art. 46¹ din Legea nr.156-XIV privind pensiile de asigurări sociale de stat precum și stabilirea în Legea nr. 544-XIII cu privire la statutul judecătorului a normelor anterioare modificărilor operate prin Legea declarată neconstituțională. Proiectul de lege intervenea cu amendamente și la capitolul ce se referă la stagiul de cotizare pentru femei, care, la fel, a fost declarat neconstituțional.

Prin Legea nr. 29 din 7 martie 2013 privind modificarea și completarea unor acte legislative au fost modificate prevederile declarate neconstituționale doar din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și doar în partea ce ține de creșterea stagiului de cotizare pentru femei.

Modificările privind asigurarea cu pensie a judecătorilor, propuse prin proiectul de lege prezentat de Guvern, nu se regăsesc în legea adoptată, iar în raportul Comisiei protecție socială, sănătate și familie, responsabilă de prezentarea proiectului în Plenul Parlamentului, se menționează că, în cadrul dezbaterilor, membrii acesteia au propus excluderea amendamentelor care vizează asigurarea socială a judecătorilor. În raportul Comisiei nu se regăsește nici un argument care a determinat excluderea amendamentelor prezentate în scopul executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011.

Ca consecință, organul legislativ a permis existența în prezent **a unui vid legislativ** (deja mai mult de un an și jumate) la segmentul care vizează condițiile de pensionare a judecătorilor.

Totodată, este de menționat că există mai multe adresări în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care judecătorii care au împlinit vârsta de

pensionare, în temeiul hotărârii Curții Constituționale, solicită aplicarea prevederilor legale în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.56 din 9 iunie 2011. În contextul respectivelor litigii și în lipsa unor reglementări legale adoptate în spiritul hotărârii Curții Constituționale, pentru a nu permite lezarea dreptului la pensie a beneficiarilor acestuia (în speță – judecătorii), Plenul Curții Supreme de Justiție la 10.06.2013 a emis un aviz consultativ potrivit căruia de la data adoptării hotărârii Curții Constituționale nu se mai aplică la stabilirea sau recalcularea pensiilor judecătorilor prevederile art.46¹ al Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, în redacția Legii nr.56 din 9 iunie 2011. La fel, în respectivul aviz se menționează că la calcularea pensiilor judecătorilor urmează a fi aplicate prevederile art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorilor în redacția anterioară celei declarate neconstituționale.

În contextul celor invocate mai sus, Curtea Supremă de Justiție menționează că potrivit art.134 din Constituție Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

De asemenea, articolului 140 din Constituție prevede că legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale. Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.

În scopul dezvoltării normei constituționale, art. 28 din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională prevede că actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.

La fel, art.28¹ din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 instituie în sarcina autorităților publice obligativitatea executării actelor Curții Constituționale și anume, Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, prezintă Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea sau abrogarea actului normativ sau a unor părți ale acestuia declarate neconstituționale, iar Parlamentul va examina în mod prioritar proiectul de lege.

Totodată, în lipsa unor reglementări legale, în contextul art. 140 din Constituție, Curtea Supremă de Justiție consideră că normele declarate neconstituționale nu mai pot fi aplicate. Astfel, în respectiva situație urmează a fi aplicate prevederile legale anterioare normelor de modificare/abrogare declarate neconstituționale ținându-se cont și de rațiunea argumentelor instanței de jurisdicție constituțională expusă în hotărârile sale.

Din motivele expuse și în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b), art.25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin.(1) lit. b), art. 38 alin.(1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, Plenul Curții Supreme de Justiție,

H O T Ă R Ă Ș T E:

A sesiza Curtea Constituțională referitor la interpretarea art. 140 alin. (1) din Constituție în următorul aspect:

“În cazul declarării neconstituționalității unor dispoziții legale de abrogare/modificare, prevederile legale, abrogate printr-o dispoziție constatată ca neconstituțională, continuă să fie active și să-și producă efectele până la operarea modificărilor de rigoare de către Parlament sau nu?”

Președintele

Curții Supreme de Justiție

Mihai Poalelungi

Chișinău

04.10.2013

Nr. 18